

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра терапевтичної стоматології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

декан стоматологічного факультету

д.мед.н., проф. Костенко Є.Я.

« 27 » червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пропедевтика терапевтичної стоматології
для студентів 2 курсу / IX–X семестр /

Рівень вищої освіти	Магістр
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	221 «Стоматологія»
Предметна спеціальність	«Терапевтична стоматологія»
(Спеціалізація)	
Освітня програма	«Стоматологія»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська, англійська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» предметної спеціальності (спеціалізації) «Терапевтична стоматологія» освітньої програми «Стоматологія».

Розробники: завідувач кафедри терапевтичної стоматології, к.мед.н., доцент Горзов Людмила Федорівна, ст.викл. Сорокопуд І.В., ст.викл. Данко Е.М., ст.викл. Білінський О.Я.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *терапевтичної стоматології*

протокол № 9 від «15» червня 2021 р.

Завідувач кафедри

доц. Горзов Л.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету

протокол № 10 від «23» 06 2021 р.

Голова науково-методичної комісії

проф. Клітинська О.В.

Горзов Л.Ф., 2021р.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС –10	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 300	2-й	
Кількість модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 220 самостійної роботи студента – 80	9-й	10-й
	Лекції:	
	4	6
	Практичні (семінарські):	
	28	32
Вид підсумкового контролю: залік, диференційований залік	Лабораторні:	
	0	0
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» складена відповідно до проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» обговореного на XIII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти» (12 – 13 травня 2016 року, м. Тернопіль) та примірного навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у вищих навчальних закладах МОЗ України за спеціальністю 221 «Стоматологія» кваліфікації освітньої «Магістр стоматології», кваліфікації професійної «Лікар-стоматолог», затвердженого 26.07.2016 в. о. Міністра охорони здоров'я В. Шафранським.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Пропедевтика терапевтичної стоматології є підготовчим передклінічним курсом терапевтичної стоматології – дисципліни, методи якої спрямовані на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами без хірургічних втручань. Відповідно до примірного навчального плану додипломної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія», вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» здійснюється студентами на 2-му році навчання в III та IV семестрах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання клінічних особливостей будови зубів, тканин та органів порожнини рота, організації та оснащення стоматологічного кабінету, принципів, способів і етапів препарування каріозних порожнин різної локалізації, складу, властивостей та методик використання стоматологічних пломбувальних матеріалів, ендодонтичної обробки порожнини зубів та кореневих каналів, матеріалів та методів їх пломбування.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення пропедевтики терапевтичної стоматології базується на попередньо отриманих студентами знаннях з анатомії людини, гістології, біоорганічної та біологічної хімії, патологічної анатомії, фізіології, патофізіології тощо. Як навчальна дисципліна, пропедевтика терапевтичної стоматології закладає фундамент для вивчення основних стоматологічних дисциплін, а саме терапевтичної, хірургічної, ортопедичної стоматології та формування умінь застосовувати отриманні знання в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є підготовка студента до роботи в клініці терапевтичної стоматології з лікування хвороб, пов'язаних з ушкодженням зубів, тканин пародонту та слизової оболонки порожнини рота.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є отримання теоретичних знань з клінічних особливостей анатомо-гістологічної будови зубів, тканин та органів порожнини рота, організації та обладнання стоматологічного кабінету, матеріалознавства в терапевтичній стоматології, способів та технік препарування та пломбування каріозних порожнин, етапів ендодонтичного лікування зубів та засвоєння основних мануальних навичок по окремим етапам лікування зубів – препарування, ендодонтичного втручання та пломбування каріозних порожнин, дефектів зубів та кореневих каналів на пластмасових чи природніх (видалених за медичними показаннями) моделях зубів («фантомах»).

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами «Стандарту вищої освіти України» дисципліна «Пропедевтика терапевтичної стоматології» забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

– *інтегральна:* здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у процесі навчання та майбутній професійній діяльності.

– *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність постійно вчитися та поглиблювати свої знання на підставі досягнень сучасної медицини та, зокрема, стоматології.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
3. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
4. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись другою мовою.
5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
10. Навики здійснення безпечної діяльності.
11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

– *спеціальні:*

1. Здатність застосовувати отримані базові знання з пропедевтики терапевтичної стоматології при оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних методів обстежень;
2. Здатність використовувати набуті знання для встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання;
3. Здатність проводити окремі етапи лікування основних одонтологічних захворювань;
4. Здатність оцінювати вплив чинників навколишнього середовища на стан зубо-щелепної системи людини та здоров'я в цілому.

Деталізація компетентностей відповідно
до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».
Матриця компетентностей

№ з/п	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
<p style="text-align: center;">Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у процесі навчання та професійній діяльності</p> <p style="text-align: center;">Спеціальні компетентності:</p>					

1.	Здатність застосовувати отримані базові знання з пропедевтики терапевтичної стоматології при оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних методів обстежень	Будова твердих тканин тканин зуба, пульпи, пародонту, органів та слизової оболонки порожнини рота, зміни в них, пов'язані з віком та патологічними станами. Клініко-анатомічні особливості будови зубів, ознаки належності до відповідної щелепи, сторони. Біохімічний, мікробіологічний склад слини, ротової рідини, їх біофізичні властивості та ремінералізуючий потенціал. Методи визначення довжини кореневого каналу.	Оцінити стан зубів, пародонту, органів та слизової оболонки порожнини рота та зміни в них. Визначати належність зубів до тієї чи іншої групи, сторони (справа, зліва), верхньої чи нижньої щелепи. Оцінити та інтерпретувати результати біохімічних, біофізичних, мікробіологічних досліджень слини та ротової рідини, їх ремінералізуючі властивості. Оцінити колір, стан тканин зуба в нормі, при демінералізації тощо. Проводити визначення довжини кореневого каналу різними методами.	Вміти пояснити та обгрунтувати зміни стану зубів, пародонту, органів та слизової оболонки порожнини рота, слини та ротової рідини пацієнту, колегам.	Нести відповідальність за правильність та точність оцінки лабораторних та інструментальних методів дослідження.
----	--	---	--	--	---

2.	Здатність використовувати знання для встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання	Класифікація каріозних порожнин за Блекум. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови зубів. Топографія тканин та утворень зуба. Зубні формули	Визначати належність каріозних порожнин до певного класу за Блекум. Оцінити глибину каріозного ураження, стан тканин зуба. Позначати зуби різними зубними формулами	Вміти пояснювати розташування дефекту твердих тканин зуба пацієнту, при обговоренні з колегами. Правильно заповнювати медичну документацію	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями
----	---	---	---	---	--

3.	Здатність проводити окремі етапи лікування основних одонтологічних захворювань	Способи та етапи препарування каріозних порожнин різних класів за Блеком. Склад, властивості, показання до використання пломбувальних матеріалів для постійних і тимчасових пломб, лікувальних прокладок та методики їх застосування. Клінічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, іклів, пре-молярів та молярів. Склад, властивості, показання до використання матеріалів для пломбування кореневих каналів (силери та філери)	Поетапно препарувати каріозні порожнини різними способами класичною та мінімально-інвазивними методиками. Пломбувати каріозні порожнини I – V класів за Блеком матеріалами різних груп. Трепанувати коронки зубів різних груп, проводити ампутацію, екстирпацію пульпи, видаляти гнильний розпад, проводити інструментальну та медикаментозну обробку кореневих каналів та їх пломбування різними методами та групами силерів за призначенням.	Вміти обгрунтовано обирати методи та проводити окремі етапи лікування зубів на «фантомах».	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями
----	--	---	--	--	--

4.	Здатність оцінювати вплив чинників навколишнього середовища на стан зубощелепної системи людини та здоров'я в цілому	Зміни біохімічного складу, будови та властивостей твердих тканин зубів при підвищеному вмісті фтору (селену) у воді та ґрунті ендемічних зон.	Оцінити вплив екзогенних чинників на стан твердих тканин зубів.	Вміти пояснити пацієнту значення мінеральних речовин, мікроелементів для правильного формування зубів, щелеп та кісткової системи	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями
----	--	---	---	---	--

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Пропедевтика терапевтичної стоматології, як навчальна дисципліна, закладає фундамент для формування в подальшому наступних програмних результатів навчання згідно з Стандартом вищої освіти України додипломної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності «Стоматологія»:

1. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати стан органів щелепно-лищевої ділянки пацієнта.
2. Призначати та аналізувати дані лабораторних, функціональних та/або інструментальних обстежень.
3. Встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи.
4. Проводити лікування основних одонтологічних захворювань.
5. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення.
6. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

Результати навчання для дисципліни. По завершенню вивчення дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» студенти повинні **знати**:

- клінічні особливості будови зубів, пародонту, слизової оболонки та органів порожнини рота,
- теорії передачі больового імпульсу по твердих тканинах зуба,
- організацію та обладнання стоматологічного кабінету,
- призначення стоматологічного інструментарію,
- способи, принципи та етапи препарування каріозних порожнин різної локалізації,
- склад, властивості пломбувальних матеріалів, показання та методику їх використання,
- етапи та методики ендодонтичної обробки порожнини зуба та кореневих каналів,
- матеріали та методи пломбування кореневих каналів;

вміти:

- аналізувати зміни в будові твердих тканин зуба (емалі, дентину, цементу), пульпи, періодонту, органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота, що пов'язані з віком та патологічними станами;
- трактувати вікові зміни, вплив функції слинних залоз та складу слини на стан твердих тканин зуба;
- визначати належність зубів до тієї чи іншої групи, сторони, верхньої чи нижньої щелепи, враховуючи їх клініко-анатомічні особливості будови, прикмети;
- користуватися стоматологічним інструментарієм, відповідно до призначення;
- визначати належність каріозних порожнин до певного класу за Блеком;
- препарувати каріозні порожнини I – V класів за Блеком різними способами, дотримуючись режиму та етапів препарування класичною та мінімально-інвазивними методиками;

- обирати відповідно до показань, готувати до використання пломбувальні матеріали для постійних та тимчасових пломб різних груп, лікувальних та ізолюючих прокладок;
- пломбувати каріозні порожнини I – V класів за Блеком матеріалами різних груп;
- поетапно проводити ендодонтичні маніпуляції: розкриття (трепанція) порожнини зуба, ампутація, екстирпація пульпи, видалення путридного розпаду;
- користуватися ендодонтичним інструментарієм для ручної та машинної обробки кореневих каналів та проводити її різними методами;
- обирати матеріали для пломбування кореневих каналів в залежності від їх прохідності, ступеня інфікування, розташування;
- пломбувати кореневі канали різними техніками.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин – 4 кредити ЄКТС. Відповідно до примірного навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у вищих навчальних закладах МОЗ України за спеціальністю 221 «Стоматологія» кваліфікації освітньої «Магістр стоматології», кваліфікації професійної «Лікар-стоматолог» (2016 р.) навчальні години розподілені наступним чином:

Назва дисципліни	Кількість годин				
	Всього	Аудитор.	Лекції	Практичні	СРС
Пропедевтика терапевтичної стоматології	120	70	10	60	50

Програма навчальної дисципліни “Пропедевтика терапевтичної стоматології” структурована на **2 модулі**, до складу яких входять **блоки змістовних модулів**:

Модуль 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин.

Змістові модулі:

1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота.
2. Препарування каріозних порожнин.

Модуль 2. Пломбувальні матеріали та ендодонтія.

Змістові модулі:

3. Пломбувальні матеріали.
4. Ендодонтія.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота
Модуль 1: Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин				
1,9 кредити (57 год)				
Змістовий модуль 1				
Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота				
Тема 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи. Будова зуба: топографія тканин і утворень зуба. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі. <i>Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби (самостійна робота).*</i>	6	2	2	1+1
Тема 2. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину, цементу. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба. <i>Гістологія тканин зуба (самостійна робота).</i>	5		2	1+2
Тема 3. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови пульпи, періодонту. Вікові зміни в них. Поняття пародонту, його функції. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції. <i>Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота (самостійна робота).</i>	5		2	1+2
Тема 4. Зубні формули. Ознаки зубів. Клінічні особливості будови різців та ікол верхньої та нижньої щелепи.	3		2	1
Тема 5. Клінічні особливості будови премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи.	3		2	1
Контроль засвоєння змістового модуля № 1	4		2	2
Разом за змістовим модулем № 1	26	2	12	12
Змістовий модуль 2. Препарування каріозних порожнин				
Тема 1. Оснащення стоматологічного кабінету. Санітарно-гігієнічні вимоги до його організації. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових	3		2	1

блоків. Поняття ергономіки в стоматології. Техніка безпеки роботи. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика. Види стоматологічних наконечників, борів. Стоматологічний інструментарій, його призначення, методика роботи у дзеркальному відображенні.				
Тема 2. Класифікація каріозних порожнин за Блекум. Способи препарування каріозних порожнин. Методи ізоляції операційного поля. <i>Принципи препарування каріозних порожнин (самотійна робота).</i>	7	2	2	1+2
Тема 3. Етапи препарування каріозних порожнин. Техніка класичного препарування каріозних порожнин I та V класу за Блекум.	3		2	1
Тема 4. Класична техніка препарування каріозних порожнин II класу за Блекум.	3		2	1
Тема 5. Класична техніка препарування каріозних порожнин III та IV класу за Блекум.	3		2	1
Тема 6. Особливості препарування каріозних порожнин під сучасні композиційні матеріали. Мінімально-інвазивні техніки препарування (тунельне препарування, slot-препарування, batesave-препарування, мікропрепарування, ART-методика).	3		2	1
Контроль засвоєння змістового модуля 2.	4			2
Разом за змістовим модулем № 2	26	2	14	10
Підсумковий модульний контроль 1.	4		2	3
Усього годин за 1-й модуль	57	4	28	25
Модуль 2: Пломбувальні матеріали та ендодонтія – 2,1 кредити (63 год.)				
Змістовий модуль 3. Пломбувальні матеріали.				
Тема 1. Пломбувальні матеріали. Класифікація. Вимоги до них. Тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості. Поняття тимчасової пломби та герметичної пов'язки. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.	5	2	2	1
Тема 2. Стоматологічні цементи, їх класифікація. Цинк-фосфатні, силікатні та силіко-фосфатні цементы: склад, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Ізоляція пульпи: поняття, види. Накладання ізоляційних прокладок в каріозні порожнини I-V класів за Блекум.	3		2	1
Тема 3. Склоіономерні цементы: класифікація,	3		2	1

склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання до застосування. Поняття контактного пункту, значення його порушення в патології пародонту. Стоматологічні аксесуари для його відновлення. Шліфування та полірування пломб: інструменти, засоби, методика. Поняття постбондингу.				
Тема 4. Срібна та мідна амальгами: склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Особливості шліфування та полірування пломби.	3		2	1
Тема 5. Композиційні матеріали: класифікація, склад. Матеріали хімічного та фотополімерного способу затвердіння: позитивні та негативні якості, показання до використання, методика застосування. Фотополімеризатори: призначення, види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режимы світлового впливу. <i>Компомери, ормокери: склад, властивості, показання до використання (самостійна робота).</i>	4		2	1+1
Тема 6. Адгезія: поняття, види. Адгезивні системи: склад, принцип взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування. Кислотне травлення, кондиціонування: мета, методика, помилки та ускладнення. Стандартна техніка роботи з композиційними матеріалами хімічного і світлового способів твердіння. <i>Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання (самостійна робота).</i>	4		2	1+1
Контроль засвоєння змістового модуля 3.	4		2	2
Разом за змістовим модулем № 3	26	2	14	10
Змістовий модуль 4. Ендодонтія				
Тема 1. Ендодонтія – її задачі та цілі. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, різновидність, призначення, правила застосування. Стандарти ISO. Оптичні системи для ендодонтичних маніпуляцій. <i>Інструменти для машинної обробки корневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з корневих каналів (самостійна робота).</i>	7	2	2	1+2

Тема 2. Клінічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, іклів, премолярів та молярів.	3		2	1
Тема 3. Етапи ендодонтичного лікування зуба: розкриття (трепанация) порожнин зубів різних груп, накладання девіталізуючих речовин. Ампутація, екстирпація пульпи, видалення її розпаду: інструментарій, техніка виконання, можливі ускладнення. Медикаментозна обробка кореневих каналів: види (ірігація, аплікація, тимчасова obturaція), групи та механізм дії лікарських засобів. Поняття герметичної, напівгерметичної, пухкої пов'язки.	3		2	1
Тема 4. Інструментальна обробка кореневих каналів: поняття римінгу та файлінгу. Методи визначення робочої довжини кореневого каналу. Методи інструментальної обробки кореневих каналів: "Step-back" та "Crown-down" техніки, тощо. Обробка каналів із використанням ротаційних інструментів. Медикаментозні засоби для хімічного розширення кореневих каналів. Підготовка каналів до пломбування.	3		2	1
Тема 5. Матеріали для пломбування кореневих каналів. Силери та філери: поняття, класифікація. Пластичні нетвердіючі пасти: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика тимчасового пломбування кореневих каналів.	5	2	2	1
Тема 6. Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневих каналів (силери): групи, склад, властивості, показання до застосування. Техніки пломбування кореневих каналів: центрального штифта, латеральної конденсації тощо. <i>Сучасні технології пломбування кореневих каналів, загальна характеристика (самостійна робота).</i>	4		2	1+1
Тема 7. Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація. Задачі та цілі. Речовини для їх проведення. Депофорез. Помилки та ускладнення. Особливості препарування та пломбування зруйнованих коронок вітальних та депульпованих зубів, нетипових каріозних	3		2	1

порожнин. Види штифтових конструкцій.				
Контроль засвоєння змістового модуля 4.	4		2	2
Разом за змістовим модулем № 4	32	4	16	12
Підсумковий контроль модуля 2.	5		2	3
Всього за 2-й модуль	63	6	32	25
Усього годин	120	10	60	50

*Примітка: курсивом виділені теми самостійної роботи, оцінювання яких проводиться на даному практичному занятті.

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи. Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби. Клінічні особливості будови зубів верхньої та нижньої щелеп. Ознаки зубів. Зубні формули.	2
2.	Класифікація каріозних порожнин за Блеком. Способи та принципи препарування каріозних порожнин. Етапи класичного препарування каріозних порожнин I – V класів за Блеком. Мінімально-інвазивні методики препарування. Поняття ергономіки в стоматології.	2
3.	Стоматологічні пломбувальні матеріали: класифікація, вимоги. Тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості. Лікувальні прокладки: групи, механізм дії. Сучасні пломбувальні матеріали для постійних пломб (цементи, амальгами, композитні матеріали): склад, властивості, показання та методика застосування.	2
4.	Ендодонтія: визначення, Клінічні особливості будови порожнини та кореневих каналів зубів різних груп. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, призначення, правила використання. Стандарти ISO. Етапи та методи ендодонтичного лікування зубів: розкриття порожнини зуба (трепанція), ампутація, екстирпація пульпи, видалення путридних мас. Способи інструментальної та медикаментозної обробки кореневих каналів. Особливості ендодонтичного втручання при непрохідних кореневих каналах.	2
5.	Пломбування кореневих каналів. Матеріали для пломбування кореневих каналів: силери різних груп, їх властивості, показання до використання. Філери та інструменти для obturaції кореневих каналів. Техніки пломбування кореневих каналів (центрального штифта, латеральної конденсації тощо). Помилки та ускладнення.	2

5. Теми семінарських занять – не передбачено навчальним планом

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин		
Змістовий модуль 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота		
1.	Тема 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи. Будова зуба: топографія тканин і утворень зуба. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі. <i>Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби (самостійна робота).*</i>	2
2.	Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину, цементу. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба. <i>Гістологія тканин зуба (самостійна робота).</i>	2
3.	Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови пульпи та періодонту. Вікові зміни в них. Поняття пародонту, його функції. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції. <i>Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота (самостійна робота).</i>	2
4.	Зубні формули. Ознаки зубів. Клінічні особливості будови різців та ікол верхньої та нижньої щелепи.	2
5.	Клінічні особливості будови премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи.	2
6.	Контроль засвоєння змістового модуля № 1	2
Змістовий модуль 2. Препарування каріозних порожнин		
7.	Оснащення стоматологічного кабінету. Санітарно-гігієнічні вимоги до його організації. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків. Поняття ергономіки в стоматології. Техніка безпеки роботи. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика. Види стоматологічних наконечників, борів. Стоматологічний інструментарій, його призначення, методика роботи у дзеркальному відображенні.	2
8.	Класифікація каріозних порожнин за Блеком. Способи препарування каріозних порожнин. Методи ізоляції операційного поля. <i>Принципи препарування каріозних порожнин (самостійна робота).</i>	2
9.	Етапи препарування каріозних порожнин. Техніка класичного препарування каріозних порожнин I та V класу за Блеком.	2

10.	Класична техніка препарування каріозних порожнин II класу за Блекум.	2
11.	Класична техніка препарування каріозних порожнин III та IV класу за Блекум.	2
12.	Особливості препарування каріозних порожнин під сучасні композиційні матеріали. Мінімально-інвазивні техніки препарування (тунельне препарування, slot-препарування, batesave-препарування, мікропрепарування, ART-методика).	2
13.	Контроль засвоєння змістового модуля 2.	2
14.	Підсумковий контроль модуля 1.	2
Модуль 2: Пломбувальні матеріали та ендодонтія		
Змістовий модуль 3. Пломбувальні матеріали		
15.	Пломбувальні матеріали. Класифікація. Вимоги до них. Тимчасові пломбувальні матеріали : склад, властивості. Поняття тимчасової пломби та герметичної пов'язки. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.	2
16.	Стоматологічні цементи, їх класифікація. Цинк-фосфатні, силікатні та силіко-фосфатні цементи: склад, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Ізоляція пульпи: поняття, види. Накладання ізоляційних прокладок в каріозні порожнини I-V класів за Блекум.	2
17.	Склоіономерні цементи: класифікація, склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання до застосування. Поняття контактного пункту, значення його порушення в патології пародонту. Стоматологічні аксесуари для його відновлення. Шліфування та полірування пломб: інструменти, засоби, методика. Поняття постбондингу.	2
18.	Срібна та мідна амальгами: склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Особливості шліфування та полірування пломби.	2
19.	Композиційні матеріали: класифікація, склад. Матеріали хімічного та фотополімерного способу затвердіння: позитивні та негативні якості, показання до використання, методика застосування. Фотополімеризатори: призначення, види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режимі світлового впливу. <i>Компомери, ормокери: склад, властивості, показання до використання (самостійна робота).</i>	2
20.	Адгезія: поняття, види. Адгезивні системи: склад, принцип взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування. Кислотне травлення, кондиціонування: мета, методика, помилки та ускладнення. Стандартна техніка роботи з композиційними матеріалами хімічного і світлового способів твердіння. <i>Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання (самостійна робота).</i>	2

21.	Контроль засвоєння змістового модуля 3.	2
Змістовий модуль 4. Ендодонтія		
22.	Ендодонтія – її задачі та цілі. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, різновидність, призначення, правила застосування. Стандарти ISO. Оптичні системи для ендодонтичних маніпуляцій. <i>Інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів (самостійна робота).</i>	2
23.	Клінічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, іклів, премолярів та молярів.	2
24.	Етапи ендодонтичного лікування зуба: розкриття (трепанация) порожнин зубів різних груп, накладання девіталізуючих речовин. Ампутація, екстирпація пульпи, видалення її розпаду: інструментарій, техніка виконання, можливі ускладнення. Медикаментозна обробка кореневих каналів: види (ірігація, аплікація, тимчасова obturaція), групи та механізм дії лікарських засобів. Поняття герметичної, напівгерметичної, пухкої пов'язки.	2
25.	Інструментальна обробка кореневих каналів: поняття римінгу та файлінгу. Методи визначення робочої довжини кореневого каналу. Методи інструментальної обробки кореневих каналів: “Step-back” та “Crown-down” техніки, тощо. Обробка каналів із використанням ротаційних інструментів. Медикаментозні засоби для хімічного розширення кореневих каналів. Підготовка каналів до пломбування.	2
26.	Матеріали для пломбування кореневих каналів. Силери та філери: поняття, класифікація. Пластичні нетвердіючі пасти: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика тимчасового пломбування кореневих каналів.	2
27.	Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневих каналів (силери): групи, склад, властивості, показання до застосування. Техніки пломбування кореневих каналів: центрального штифта, латеральної конденсації тощо. <i>Сучасні технології пломбування кореневих каналів, загальна характеристика (самостійна робота).</i>	2
28.	Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація. Задачі та цілі. Речовини для їх проведення. Депофорез. Помилки та ускладнення. Особливості препарування та пломбування зруйнованих коронок вітальних та депульпованих зубів, нетипових каріозних порожнин. Види штифтових конструкцій.	2
29.	Контроль засвоєння змістового модуля 4.	2
30.	Підсумковий контроль модуля 2.	2

*Примітка: курсивом виділені теми самостійної роботи, оцінювання яких проводиться на даному практичному занятті.

7. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання тем, які не входять до тем аудиторних занять;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до контролю змістових модулів та підсумкових модульних контролів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1: Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин		
Змістовий модуль 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота		
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	11
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
	<i>1. Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби.</i>	1
	<i>2. Гістологія тканин зуба.</i>	2
	<i>3. Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота.</i>	2
	<i>4. Принципи препарування каріозних порожнин.</i>	2
3.	Підготовка до контролю засвоєння змістових модулів – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	4
4.	Підготовка до підсумкового модульного контролю № 1.	3
	Всього за модуль 1	25
Модуль 2: Пломбувальні матеріали та ендодонтія		
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	13
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
	<i>1. Компомери, ормокери: склад, властивості, показання до використання. Техніка клінічного застосування.</i>	1
	<i>2. Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання.</i>	1
	<i>3. Інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів.</i>	2
	<i>4. Сучасні технології пломбування кореневих каналів, загальна характеристика.</i>	1
3.	Підготовка до контролю засвоєння змістових модулів – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	4
4.	Підготовка до підсумкового модульного контролю.	3

	Всього за модуль 2	25
	Разом	50

9. Індивідуальні завдання

1. Підготовка фантомів з видаленими натуральними зубами для препарування каріозних порожнин та ендодонтичної роботи.
2. Виготовлення засобів для унаочнення навчання (навчальних стендів, таблиць, препаратів тощо).
3. Підготовка наукових студентських робіт та доповіді на наукових студентських конференціях.
4. Участь у конкурсах професійної майстерності, фахових студентських олімпіадах з дисципліни.

10. Завдання для самостійної роботи

**Перелік теоретичних та практичних питань до модуля 1
«Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота
та препарування каріозних порожнин»**

Перелік теоретичних питань до змістового модуля № 1 «Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота»

1. Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи.
2. Історичні етапи розвитку терапевтичної стоматології. Внесок вчених України в її становлення.
3. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби.
4. Топографія тканин і утворень зуба.
5. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі.
6. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину. Поняття первинного, вторинного та третинного дентину, особливості його утворення.
7. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови цементу.
8. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба.
9. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба.
10. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови пульпи, її функції.
11. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови періодонту. Зміни, пов'язані з віком та патологічним процесом. Поняття пародонту, його функції.
12. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції.
13. Зубні формули: квадратно-цифрова система Zsigmondy (клінічна формула), FDI – ISO, 1971 (BOO3).
14. Прикмети зубів: кута коронки, кривизни коронки, відхилення кореня, контактних поверхонь.
15. Клінічні особливості будови різців верхньої та нижньої щелеп.
16. Клінічні особливості будови премолярів верхньої та нижньої щелеп.
17. Клінічні особливості будови молярів верхньої та нижньої щелеп.
18. Анатомо-фізіологічні особливості будови окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота: губ, щок, ясен, дна порожнини рота, перехідних складок, твердого та м'якого піднебіння, язика.

Перелік практичних завдань до змістового модуля № 1 «Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота»

1. Схематично зобразити зуб. Позначити анатомічні та гістологічні утворення та тканини на схемі зуба.
2. Записувати зубні формули: квадратно-цифровою системою Zsigmondy (клінічна формула), FDI – ISO, 1971 (BOO3).
3. Намалювати (виліпити з пластиліну) різці, ікла, премоляри, моляри верхньої та нижньої щелеп, враховуючи анатомічні особливості будови коронки та коренів.
4. За прикметами, клініко-анатомічними особливостями розрізняти різці, ікла, премоляри, моляри верхньої та нижньої щелепи.

Перелік теоретичних питань до змістового модуля № 2 «Препарування каріозних порожнин»

1. Організація та обладнання стоматологічного кабінету: гігієнічні та ергономічні вимоги.
2. Ергономіка в стоматології. Компанування стоматологічного обладнання за організації роботи «в чотири руки».

3. Техніка безпеки робочого місця лікаря-стоматолога (студента).
4. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика.
5. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків.
6. Стоматологічний інструментарій для обстеження та лікування хворого, призначення та особливості застосування. Види стоматологічних наконечників.
7. Інструментарій для препарування та пломбування каріозних порожнин. Стоматологічні бори: різновидність, розміри, матеріали для їх виготовлення.
8. Класифікація каріозних порожнин за Блеком, варіанти локалізації їх для кожного класу, атипові каріозні порожнини.
9. Способи препарування: механічний, хіміко – механічний, пневмокінетичний, водно-абразивний, акустичний, лазерний.
10. Принципи препарування: анестезіологічний, біологічної доцільності, технічної раціональності та ретенції, візуалізації та зручності роботи, створення умов для естетичного відновлення зуба, збереження цілісності сусідніх зубів та тканин пародонту.
11. Причини виникнення болю при препаруванні та способи їх усунення. Поняття режиму препарування.
12. Етапи препарування каріозних порожнин, їх особливості та інструментарій.
13. Особливості препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу за Блеком.
14. Особливості препарування каріозних порожнин 2 класу за Блеком в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
15. Особливості препарування каріозних порожнин 3 класу за Блеком в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
16. Особливості препарування каріозних порожнин 4 класу за Блеком в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
17. Особливості препарування під сучасні композиційні матеріали.
18. Мінімально-інвазивні методики препарування (М.І.-терапія): характеристика концепції, види, показання.
19. Тунельне препарування: види, показання, особливості проведення. Можливі ускладнення.
20. Batecave та Slot-препарування: суть, показання, особливості проведення, переваги та недоліки.
21. ART-методика (неінвазивна): показання, особливості проведення, переваги та недоліки.
22. Мікропрепарування: суть, показання, методика, інструменти.

Перелік практичних завдань до змістового модуля № 2 «Препарування каріозних порожнин»

1. Обладнати стоматологічний кабінет відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. Організувати роботу «в чотири руки».
2. Розрізняти і вміти користуватися стоматологічним інструментарієм (в т.ч. у дзеркальному відображенні).
3. Обрати наконечник, бори та інструменти для проведення різних етапів препарування.
4. Ізолювати операційне поле різними методами.
5. Дотримуватись режиму препарування при роботі на фантомах.

6. Препарувати класичною технікою каріозні порожнини I – V класів за Блемом різної локалізації на фантомах.
7. Препарувати каріозні порожнини під композиційні матеріали.
8. Препарувати на фантомах каріозні порожнини мінімально-інвазивними техніками відповідно до показань (тунельне препарування, slot-препарування, batesave-препарування, мікропрепарування, ART-методика).

Перелік теоретичних та практичних питань до модуля 2 «Пломбувальні матеріали та ендодонтія»

Перелік теоретичних питань до змістового модуля № 3 «Пломбувальні матеріали»

1. Класифікація пломбувальних матеріалів.
2. Матеріали для тимчасових пломб та герметичних пов'язок. Вимоги до них. Склад, властивості, особливості приготування та використання.
3. Тимчасова пломба та герметична пов'язка. Визначення. Методика накладання.
4. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.
5. Класифікація стоматологічних цементів.
6. Фосфат-цемент: склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування.
7. Ізоляція пульпи: поняття. Види ізоляційних прокладок: лайнерна та базисна. Матеріали для ізоляції пульпи: склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.
8. Силіко-фосфатні стоматологічні цементы, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
9. Силікатні стоматологічні цементы, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
10. Склоіномірні цементы, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
11. Поняття контактного пункту при пломбування каріозної порожнини, значення його в патології пародонту, методи відновлення, вибір пломбувального матеріалу.
12. Срібна амальгама: склад, позитивні та негативні якості, техніка замішування та пломбування, шліфовка та поліровка пломби.
13. Класифікація композиційних пломбувальних матеріалів. Склад та властивості, показання до застосування.
14. Макронаповнені композиційні пломбувальні матеріали: характеристика, показання, техніка пломбування, особливості шліфовки та поліровки пломби.
15. Мікронаповнені і гібридні композиційні пломбувальні матеріали: порівняльна характеристика, показання, техніка пломбування, особливості шліфовки та поліровки пломби.
16. Фотополімеризатори: призначення, види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режимы світлового впливу.
17. Компомери: склад, властивості, показання до використання.
18. Ормокери: склад, властивості, показання до використання.
19. Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання.

20. Протравлювання (кондиціювання): мета, засоби і методика проведення. Можливі помилки та ускладнення.
21. Адгезія: поняття, види. Покоління адгезивних систем. Принципи взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування.
22. Механізм адгезії композиційних пломбувальних матеріалів хімічного затвердіння.
23. Поняття змазаного шару, гібридної зони, колапсу колагенових волокон.
24. Характеристика адгезивних систем 5 та 6 покоління. Особливості застосування.

Перелік практичних завдань до змістового модуля № 3 «Пломбувальні матеріали»

1. Приготувати та накласти пломбувальний матеріал для тимчасової пломби чи герметичної пов'язки.
2. Приготувати та накласти лікувальну пасту та тимчасову пломбу.
3. Приготувати та накласти цинк-фосфатний цемент в якості ізолюючої прокладки в каріозні порожнини різних класів за Блеком, тимчасової пломби.
4. Приготувати та накласти силікатний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
5. Приготувати та накласти силікофосфатний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
6. Провести кондиціювання емалі, приготувати та накласти склоіономерний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
7. Відновити контактний пункт в каріозних порожнинах 2-4 класів за Блеком.
8. Шліфувати та полірувати пломби з різних пломбувальних матеріалів.
9. Приготувати та накласти постійну пломбу зі срібної амальгами в каріозні порожнини відповідного класу за Блеком на фантомі.
10. Провести протравлювання емалі, підготувати та нанести адгезив, замішати та накласти постійну пломбу з композиційного матеріалу хімічного способу твердіння в каріозні порожнини на фантомі.
11. Провести протравлювання, підготувати та нанести адгезив, накласти композиційну пломбу фотополімерного способу твердіння у каріозні порожнини 3, 4, 5 класу за Блеком. Провести направлену полімеризацію, обравши режим світлового впливу.
12. Провести підготовку фісур (мікропрепарування) до енамелопластики чи герметизації склоіономерним цементом чи текучим композиційним матеріалом.

Перелік теоретичних питань до змістового модуля № 4 «Ендодонтія»

1. Ендодонтія, визначення. Топографо-анатомічні ендодонтичні терміни та маніпуляції.
2. Сучасний ендодонтичний інструментарій для очищення, розширення та пломбування корневих каналів: класифікація, призначення, правила застосування. Стандарти ISO.
3. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та корневих каналів різців верхньої та нижньої щелеп.
4. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та корневих каналів іклів верхньої та нижньої щелеп.

5. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів премолярів верхньої та нижньої щелеп.
6. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів молярів верхньої та нижньої щелеп.
7. Трепанация коронок різців: показання, особливості, етапи, техніка, інструментарій, помилки та ускладнення.
8. Трепанация коронок ікол: показання, техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
9. Трепанация коронок премолярів: показання, техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
10. Трепанация коронок молярів: техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
11. Методика накладення девіталізуючої пасти: інструментарій, лікарські речовини, помилки та ускладнення. Поняття герметичної пов'язки.
12. Ампутація, екстирпація та видалення розпаду пульпи: інструментарій, особливості проведення. Можливі помилки та ускладнення.
13. Препарування кореневих каналів: механічна обробка кореневих каналів методиками «Step-back», «Crown – down».
14. Препарування кореневих каналів. Інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію. Пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів.
15. Медикаментозна обробка кореневих каналів: інструментарій, лікарські речовини, методики.
16. Хімічне розширення кореневих каналів: медикаментозні засоби, особливості проведення. Можливі ускладнення. Підготовка каналів до пломбування.
17. Матеріали для пломбування кореневих каналів: силери, філери. Вимоги до них, порівняльна характеристика.
18. Нетвердіючі пломбувальні матеріали для кореневих каналів, антимікробні та протизапальні пасти: показання до застосування, методика та етапи пломбування.
19. Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневого каналу (силери): групи, склад, позитивні та негативні якості, показання до використання.
20. Тверді матеріали (філери) для пломбування кореневих каналів. Їх різновиди, позитивні та негативні аспекти.
21. Пломбування кореневих каналів технікою центрального штифта: показання, методика, позитивні якості, недоліки.
22. Пломбування кореневих каналів технікою латеральної конденсації гутаперчі: показання, методика, позитивні якості, недоліки.
23. Сучасні технології пломбування кореневих каналів (системи «Термофіл», «Квікфіл» тощо: загальна характеристика.
24. Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація: показання, медикаментозні речовини для їх проведення, методики. Можливі ускладнення.
25. Депофорез: показання до проведення, методика, можливі ускладнення.
26. Особливості препарування та пломбування зруйнованих вітальних та девітальних зубів, нетипових каріозних порожнин. Парапульпарні та всерединоканальні штифтові конструкції: їх види, призначення.

Перелік практичних завдань до змістового модуля № 4 «Ендодонтія»

1. Розрізнити за видами, будовою, призначенням ендодонтичний інструментарій.
2. Провести трепанацію коронок різців, ікол, премолярів, молярів верхньої та нижньої щелеп.
3. Накласти девіталізуючу пасту та герметичну пов'язку.
4. Препарувати порожнини зубів різних груп на фантомах чи видалених зубах.
5. Провести розширення устів кореневих каналів.
6. Провести ампутацію, екстирпацію пульпи.
7. Провести видалення путридного розпаду пульпи з кореневого каналу.
8. Провести медикаментозну обробку кореневого каналу (іригація та аплікація) та накласти герметичну пов'язку.
9. Провести інструментальну обробку кореневих каналів «Step-back» технікою.
10. Провести інструментальну обробку кореневих каналів «Crown-down» технікою.
11. Провести хімічне розширення кореневого каналу.
12. Провести препарування кореневого каналу ротаційними ендодонтичними інструментами.
13. Підготувати кореневий канал до пломбування.
14. Приготувати пластичну нетвердіючу пасту та провести тимчасове пломбування кореневого каналу.
15. Обрати за призначенням та приготувати пластичний твердіючий матеріал (силер) для постійного пломбування кореневого каналу.
16. Запломбувати кореневий канал силерами різних груп.
17. Запломбувати кореневий канал за допомогою силера та гутаперчі методом центрального штифта.
18. Запломбувати кореневий канал за допомогою силера та гутаперчі методом холодної латеральної конденсації.
19. Провести обробку інструментально непрохідного кореневого каналу (імпрегнація резорцин-формаліном).
20. Провести сріблення кореневого каналу.
21. Провести депофорез гідроксидом міді-кальцію.
22. Провести препарування атипових каріозних порожнин.
23. Провести підготовку та фіксацію всерединоканальних штифтових конструкцій.
24. Провести підготовку та фіксацію парапульпарних штифтових конструкцій.
25. Відновити пломбувальними матеріалами атипові каріозні порожнини.

11. Методи навчання

Викладання дисципліни забезпечується наступними методами:

- **вербальні**, що забезпечують **сприймання і засвоєння** знань студентами (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- **наочні** (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- **практичні для застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок** (різні види стоматологічних маніпуляцій на фантомах, виконання мануальних робіт (ліпка з пластиліну, різьблення з пластичних мас тощо);
- **перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;**
- **інноваційні методи навчання: ділова гра, кейс-метод.**
- **заохочення** за наукові публікації або призові місця за участь у олімпіаді з дисциплін серед ВНЗ України, студентських конференціях тощо.

Максимальна ефективність навчання досягається за умови системного поєднання даних методів.

12. Методи контролю

Контроль знань з вивчення дисципліни проводиться у вигляді:

поточного контролю, що здійснюється на кожному практичному занятті й дає змогу виявити рівень засвоєння окремих елементів навчального матеріалу; **тематичного контролю (контроль засвоєння змістових модулів)**, відповідно конкретним цілям змістових модулів, **підсумкового модульного контролю** — слугує для перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок з кожного модуля навчальної дисципліни шляхом тестування, контролю теоретичних знань та практичних навичок. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль; розв'язування ситуаційних задач; структуровані письмові роботи; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь відповідно до переліку практичних навичок до кожного заняття;

Оцінювання поточної навчальної діяльності: при засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за 4-х бальною традиційною шкалою, вкінці модуля підраховується середня оцінка, яка конвертується у бали.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента складає **120 балів**.

Оцінювання самостійної роботи: оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при захисті реферату та при підсумковому модульному контролі.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля (змістовних модулів) на останньому занятті з модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, і при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Підсумковий модульний контроль проводиться стандартизовано і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Теоретична частина ПМК складається з 25 тестових завдань (кожен по 2 бали – всього 50 балів) та 1-го теоретичного питання та 2-х практичних завдань, які оцінюються по 10 балів. Практична підготовка оцінюється за вмінням студента виконувати основні стоматологічні маніпуляції на фантомах по препаруванню каріозних порожнин різних класів за Блеком, пломбування останніх матеріалами різних груп, враховуючи їх властивості, показання до використання, поетапне проведення ендодонтичних маніпуляцій. Всього 80 балів. **Підсумковий модульний контроль** зараховується студенту, якщо він набрав не менше **50** балів з 80 можливих. **Разом** сума балів за кожен модуль – 200.

Оцінка з предмету дисципліни “Пропедевтика терапевтичної стоматології” виставляється лише студентам, яким зараховані обидва модулі з дисципліни.

Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна. Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають

наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України, студентських конференціях та ін. Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (за коефіцієнтом кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану студентом.

Відповідність середнього балу поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою сумарній оцінці поточної успішності за модуль

Середній бал поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою	Бали за поточну успішність після конвертації середнього балу
2,00	0
2,05	49
2,10	50
2,15	52
2,20	53
2,25	54
2,30	55
2,35	56
2,40	58
2,45	59
2,50	60
2,55	61
2,60	62
2,65	64
2,70	65
2,75	66
2,80	67
2,85	69

2,90	70
2,95	71
3,00	72
3,05	73
3,10	74
3,15	75
3,20	77
3,25	78
3,30	79
3,35	80
3,40	82
3,45	83
3,50	84
3,55	85
3,60	86
3,65	87
3,70	89
3,75	90
3,80	92
3,85	93
3,90	94
3,95	95
4,00	96
4,05	97
4,10	98
4,15	99
4,20	101
4,25	102
4,30	103
4,35	104
4,40	106
4,45	107
4,50	108
4,55	109
4,60	110
4,65	111
4,70	113
4,75	114
4,80	115

4,85	116
4,90	118
4,95	119
5,00	120

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів дисципліни **складає 72 бала.**

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів. Критерії оцінювання ПМК визначаються кафедрою, затверджуються цикловою методичною комісією з питань упровадження кредитно-модульної системи навчання та доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни (перше лекційне та практичне заняття).

Оцінка з дисципліни

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на підставі середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни.

Шкала переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни у традиційну оцінку за 4-ьохбальною шкалою дисциплін та для всіх кафедр є єдиною (згідно з таблицею).

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
122 – 139,99	«3»
140 – 169,99	«4»
170 – 200	«5»

Оцінка з дисципліни не конвертується з оцінки ECTS.

Оцінка з дисципліни виставляється студенту не пізніше, ніж у наступний робочий день після останнього підсумкового модульного контролю.

Оцінка з дисципліни виставляється лише у тому разі, якщо студенту зараховані всі модулі.

У разі, якщо студент не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він отримує за дисципліну традиційну оцінку „2” і оцінку ECTS „F”, що є підставою для відрахування студента.

15. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Довідники для студентів з вивчення дисципліни;
3. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
4. Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;

5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів на практичному занятті, включаючи матеріал для теоретичної підготовки та орієнтовні карти для оволодіння професійними вміннями та навичками, тести для самоконтролю відповідно до тем практичних занять.
6. Інструктивні матеріали для позааудиторної самостійної роботи за темами, що винесені на самостійне опрацювання.
7. Теоретичні питання та практичні завдання до контролю засвоєння змістових модулів;
8. Матеріали для підсумкових модульних контролів (екзаменаційні білети, що включають 25 тестових завдань, 1-е теоретичне та 2-а практичних завдання та критерії оцінювання).
9. Методичні рекомендації для викладачів до практичного заняття згідно календарного плану.

16. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439с.
2. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид.2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
3. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс) / А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, М.Ю. Антоненко, Ю.Г. Коленко, О.О. Шекера. – Київ, 2011. – 512 с. – Бібліогр.: С. 510 – 512.
4. Терапевтична стоматологія: підручник у 4 т. Фантомний курс / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.] / За редакцією А.В. Борисенка. – Т 1. – К.: Медицина, 2009. – 400 с.

Допоміжна:

1. Батіг В.М. Систематизоване викладення змісту навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія». Навчальний посібник. / В.М.Батіг, В.І.Струк. – Чернівці. – 2016. – 227 с.
2. Беєр Р., Бауман М.А., Кієльбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії / За ред. А.В.Борисенко. – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.
3. Биденко Н.В. Стеклоиномерные цементы в стоматологии / Н.В. Биденко. – К.: Книга плюс, 1999. — 120 с.
4. Борисенко А.В. Кариес зубов /А.В.Борисенко. – К.: Книга плюс, 2002. – 629с.
5. Борисенко А.В. Композиционные пломбировочные материалы / А.В. Борисенко – К.: Книга плюс, 1998. – 160 с.
6. Борисенко А. В. Секреты лечения кариеса и реставрации зубов / А. В. Борисенко. - М. : Книга плюс, 2005. - 528 с.
7. Борисенко А.В., Неспрядько В.П. Композиционные пломбировочные и облицовочные материалы в стоматологии. – Киев: Книга-плюс, 2002. – 224 с.
8. Данилевский Н.Ф., Борисенко А.В., Политун А.М., Сидельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология: Учебник; В 4 т. – Пропедевтика терапевтической стоматологии. – Киев: Медицина, 2011. – 400 с.

9. Донский Г.И. Современные пломбировочные материалы / Г.И. Донский, Ю.Н. Паламарчук. – Донецк, 1998. – 126 с.
10. Клинические аспекты современной эндодонтии / А.П. Педорец, Г.И. Донский, В.Н. Шабанов, С.И. Максютенко. – Донецк, 1999. – 290 с.
11. Ковальов Є.В. Обстеження хворого та діагностика одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології: навчальний посібник / Є.В. Ковальов, І.Я. Марченко, М.А. Шундрік. – Полтава, 2005. – 126 с.
12. Ковальов Є.В. Періодонтит: навчальний посібник / Є.В. Ковальов, М.А. Шундрік, І.Я. Марченко. – Полтава, 2004. – 161 с.
13. Ковальов Є.В. Пульпіт. Патоморфологія. Клініка. Лікування: учбов. посібник / Є.В. Ковальов, В.М. Петрушанко, А.І. Сидорова. – Полтава, 1998. – 119 с.
14. Ковальов Е.В. Воспаление периодонта. Учебное пособие по терапевтической стоматологии / Е.В. Ковалев, М.А. Шундрік, И.Я. Марченко. – Полтава: Дивосвіт, 2006. – 172 с.
15. Луцкая И.К. Принципы эстетической стоматологии / И.К.Луцкая. – М.: Медицинская литература, 2012. – 212 с.
16. Ломиашвили Л.М., Аюпова Л.Г. Художественное моделирование и реставрация зубов. – М.: Медицинская книга, 2004. – 252 с.: ил.
17. Магид Е.А. Фантомный курс терапевтической стоматологии: [атлас] / Е.А. Магид, П.А. Мухин, Е.Е. Маслак; под ред. Ю.М. Максимовского. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Медицина, 1996. – 304 с.
18. Матеріалознавство у стоматології. Під заг. ред. проф. М.Д. Короля. Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 240 с.: Іл.
19. Николаев А. И. Препарирование кариозных полостей: современные инструменты, методики, критерии качества / А. И. Николаев. - М. : МЕДпресс-информ, 2006. - 208 с.
20. Николаев А. И. Фантомный курс терапевтической стоматологии / А. И. Николаев, Л. М. Цепов. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 432 с.
21. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология: [учеб. пособ.] / Николаев А.И., Цепов Л.М. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 924 с.
22. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология: учебное пособие / А.И. Николаев, Л.М. Цепов. – 8-е изд., доп. и перераб. – М.: МЕДпресинформ, 2008. – 960 с.
23. Николишин А.К. Восстановление (реставрация) и пломбирование зубов современными материалами и технологиями / А.К. Николишин. – Полтава, 2001.– 176 с.
24. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача / А.К. Николишин. – Полтава: Дивосвіт, 2017. - 232 с.
25. Николишин А.К. Современные композиционные пломбировочные материалы / А.К. Николишин.– Полтава, 1996. – 56 с.
26. Педорец А.П. Предсказуемая эндодонтия / А.П. Педорец, А.Г. Пиляев, Н.А. Педорец. – Донецк: Норд-Пресс. – 2006. – 364 с.
27. Петрикас А.Ж. Пульпэктомия / А.Ж. Петрикас.– Тверь, 2000.– 368 с.
28. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс): навчальний посібник / [М.Ф. Данилевський, А.П. Грохольський, А.М. Політун та ін.] / За ред. М.Ф. Данилевського. – Львів: Світ, 1993. – 184 с.

29. Семиотика одонтопатологии [Текст]: учеб.-метод. пос. / Марченко И.Я., Шундрик М.А., Назаренко З.Ю.; под ред. Е.В. Ковалева; ВГУЗУ «УМСА». – Полтава: ООО «АСМИ», 2015. – 201с.

30. Терапевтическая стоматология: учебник в 4 т. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / [Н.Ф. Данилевский, А.В. Борисенко, А.М. Политун и др.] / За редакцией А.В. Борисенко. – Т. 2. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.

31. Терапевтична стоматологія: підручник у 2 т. / [А.К. Ніколішин, В.М. Ждан, А.В. Борисенко та ін.] / За редакцією А.К. Ніколішина. – Т.1. – Вид. 2. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 392 с.

32. Терапевтична стоматологія: обладнання та інструментарій: навчальний посібник / В.І. Герелюк, Н.В. Нейко, В.В. Материнський, О.П. Кобрин. – Івано-Франківськ, 2002. – 95 с.

17. Інформаційні ресурси

- <http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh>
- zabolevanii-skorikova-l-a-volkov-v-a-bajenova-n-p.html
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika>
- stomatologicheskikh-zabolevaniy-skorikova.html
- http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/terapevticheskaja/8.
- <http://www.stomatkniga.ru/index.php?start=48>.
- http://stomatbook.blogspot.com/p/blog-page_14.html.
- <http://www.mosdental.ru/Pages/Page28.1.html>.
- <http://ru.bookos.org/g/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F>.
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/153-terapevticheskaya-stomatologiya-borovskij.html>
- <http://knigi.tr200.net/f.php?f=%EF%F0%EE%EF%E5%E4%E5%E2%F2%E8%EA%E0+%F2%E5%F0%E0%EF%E5%E2%F2%E8%F7%E5%F1%EA%EE%E9+%F1%F2%EE%EC%E0%F2%EE%EB%EE%E3%E8%E8&p=0>
- http://mirknig.com/knigi/nauka_ucheba/1181309066-terapevticheskaya-stomatologiya-uchebnik.html